

2. **POZAD** (16) *av*

o jasne, a pochylone.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde także XVII – XVIII w.

1. O miejscu (9) :

a. *Z tyłu, w tyle; a tergo PolAnt (8) : BibRadz Ex 14/19; dopiero Erdziwił będąc w Rułkim brzegu łam z wálnym vphem ciągnął pozad/ á Hetmánow dwu ná czoło/ trzeciego z trzema vphcami w zagony wyprawił. StryjKron 265; [Niedźwiedź na obie łtronie ostrym nofem wody Rołpachał/ y głęboke Oceánłkie brody / wilk z nim rowno/ á czałem pozad go zołtawił/ y daleko odbiezał ZbyłDroga C4v].*

pozad czego (2): Drugich też łiedm kápłanow niołac łiedm trąb rogowych łzło przed Skrzynią Páńłką/ y trąbili idąc/ przed ktoremi łzedł lud zbroyny á zá łie pozad łkrzynie łzedł lud połpolity/ y trąbiono w trąby BibRadz Ios 6/13, Ios 6/9.

[W przeciwstawieniu: »pozad ... wprzod«: Iáko w rzeczy okrągłéy ná kłztałł piły / niémáłz mieyłca niźłzégó/ áni wysłzégó/ niémáłz początku áni końcá/ bo obracáiac to/ to ták / to owák/ porządek łie odmienia/ iz co było pozad/ to zá łbędzie w przód/ co záchodziło to zásię włchodzi SenekaGórn 238 (Linde).]

Połączenia: »przed ... pozad« = ante ... post PolAnt (2): A mężowie zbroyni łzli przed kápłany trąbiącemi w trąby/ drugi też lud połpolity łzedł pozad łkrzynie/ y trąbiono idąc. BibRadz Ios 6/9, Ios 6/13.

»wprzod i pozad« (1): Ci też ktorzy łzli wprzód y pozad [praeuntes et sequentes]/ wołáli mowiac/ Hołánná BibRadz Mar 11/9.

Wyrażenie przyimkowe: »w pozad [za kim]« (1): Zá Krolem Dziála y inłzá Armata/ á przy nich piełzych 20000. Zá tymi zá łzło w pozad z Ianułzem Xiążęcim Zbárałkim Zołnierzow iezdnych 6000. StryjKron 787.

W przén; w antropomorfizowanym opisie gry w szachy (1) : Ale że czarna pozad zołtác miála/ Ná towarzyszá poczekác wołála. A Pop tym czałem z Rycerzem wyciekli/ Ołtátek woylka białego wyłiekli. KochSz C.

[Przen:

Zwrot: »naładowac [kogo] pozad«: A kto nie bierze krzyzá łwoiego/ á náłładuie mnie pozad: nie łełłt mnie godzien. CzechNT Matth 10/30.]

a. *Jako ostatni (1) :*

Zwrot: »pozad przyść« (1): Szkuty drugie [...] naprzod połłac [...]: á łzkodliwa rzecz/ pozad do Gdańłká przyść GostGosp 94.

b. *Do tyłu (1) :*

W porównaniu (1): Iedźze w Bożymię/ á náłładuy onych/ Ná lepłzá pałzá/ wężow poplecionych/ Pátrz byłtrym okiem przedłię y też pozad/ Iáko ten owad. KlonFlis E3.

Połączenie: »przed się i też pozad« (1): KlonFlis E3 cf W porównaniu.

2. O tekście (6) :

Połączenie: »naprzod (a. wprzod) (, w śródku) i (a, też) pozad« (3): gdy fie iedno kto nie do fłow [Starego Testamentu]/ ále do rzeczy przywiewzować będzie/ [...] także też y do tego co wprzod ftoi nápiáno y co też pozad *CzechRozm* 148, 146v; á tu obáč co náprzod co w przodku [*lege*: w śródku]/ á co pozad w tey przyśiędze położono. *GórnRozm* G.

Wyrażenie: »pozad idący« (4): A iż to mowi o nápráwie/ á nie o iákim nowym ftworzeniu/ to káždy z vprzedaíających y z pozad idących fłow łączno pozna *CzechRozm* 38, 146v. Cf »w pozad idący«.

Wyrażenie przyimkowe: »w pozad« (2):

~ *Wyrażenie:* »w pozad idący« (2): kto fie iedno pilno wśytkim okolicznościam przypátrzył/ ták z ftrony fłow vprzedaíających/ iáko y w pozad idących/ dozna tego/ iż tám rzecz idzie nie o Bogu fámym/ ále o Iezufie fynu Bożym. *CzechRozm* 201v, 236. ~

3. O czasie: potem, później; w następstwie (1) :

[*Wyrażenie:* »pozad idący« = *następny, przyszły*: A oni wyfzedłzy przepowiedáli wśędy: á Pan dopomagał/ y vtwiérdzał mowę przez cudá pozad idące [*sequentibus signis*] (*marg*) które zá tym czynili. G. (-). *WujBib Mar* 16/20 (*Linde*); JAN KOCHANOWSKI [...]/ dobrze przed śmiercią fwoią, vpátruiać czáfy niepewné pozad idące, w których wśytko rádo fie mieni, poczał był wnetże zárázem po wydaniu Pfáltérzá przekładánia fwego, zemną fie námáwiác, iákoby [...] *J. Kochanowski, Dzieła wszystkie, Wprowadzenie wydawnicze*, s. 176; lecz pámiátká iego będzie trwác przez wśyftkie latá pozad idące. *CiceroBBud* 9.]

Wyrażenie przyimkowe: »na pozad« (1): temuśmy [*uskarżywaniu na posłów koronnych*] folgując opuściliśmy to, co naprzod powinnie miało być opatrzone, na pozad. *Diar* 84.

Synonimy: **1.a.** »w tyle«, »z tyłu«; **2.** *dalej, niżej, poniżej*; **3.** *opóślad, potym, pozniej*.